

החליל פרק חמישי סוכה

נא.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"ג מהל' כלי
המקדש הלכה ג סגמ
עשין קטט:
ג א מיי ש"ס פ"ב מהל'
איסורי ביאה ה' ג:
ד ה מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה יג:
ו ה מיי פ"ג מהלכות כלי
המקדש ה' ג סגמ עשין
קט:
ז ו מיי פ"ח מהלכות לולב
הלכה יג:
ח ז מיי פ"ח מהלכות כלי
המקדש הלכה ו:
ט ח מיי פ"ח מהלכות
לולב הלכה יד:

רבינו חננאל

חננאל הוא, דתנן בערכין
פרק שני עבדי כהנים
וירי דברי ר' מאיר, וירי
ויסוי אומר שמפחת בית
האגריים כו', ר' חנניה בן
אנטיגוס אומר לויים, מאי
לאו בהא פליגי דמאן
דאמר עבדים היו, פי'
אלו המכרים באבוב, קסבר
עיקר שירה בפה, והלויים
פי' ואילו המכרים באבוב אף על
פי שהן עבדים הותרו
שהיר אין הסמיכה עליהן,
ומאן דאמר לויים היו,
קסבר עיקר שירה בכלי
לפיכך לויים היו, ותסברא
דבהכי פליגי, אי הכי ר'
יוסי דקתני כשחין היו
מאי קאמר ר' ינאי: קא
סברו כו', כמו שהווא
מפורש בערכין פרק שני.
וירי דיימיה אמר מחלוקת
בשיר של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דברי הכל בעבודה היא
ודחיא שבת. מיתבי חליל
של בית השואבה דוחה
שבת דברי ר' יוסי בר'
יהודה, ותכנסו אומרים
אפילו יום טוב אינו דוחה,
תיובתא דרב יוסף תיובתא.
בחליל של בית השואבה,
אבל בשיר של קרבן
דמיקרא כתיב גבי שירה צפה
להשמיע קול אחד להלל להודות לה'
ולצטרף הכי כתיב גבי כלי השיר וצהלל
לה' שמע מיניה לעיקר שירה צפה
וכלי השיר לצסומי קלא:
מבבא'מכנסיה'בסומוהי'יני'הן.
תימה דלא חשיב נמי
(ט) כמות שגם היא הימה של שש:
שעריהן'ה'היום'עומד'בש'
שיר. לשמחת צית
השואבה אצל דוכן לשיר דקרנן אצל
המוצא היה כן פירש צקונט' וצמס'
גדות (פ"ב מ"ו) תנן ומיימי לה צפיק
דיומא (דף ע"ו). ראצ"י אומר מעלה
הימה שם גבוהה אמה ודוכן נתון
עליה אותה מעלה הימה צין עורת
ישראל לעזרת כהנים:
קרא

בתנאי עבדי כהנים היו. משנה היא פרק שני דערכין (דף י.)
ותימה דהכא נסקינן דכ"ע עיקר שירה צפה והתם
קמני רישא דחליל מכה צמונה ימי החג ואי אפשר בלא שבת וי"ל
דהא מפרש טעם משום דאין צמות במקדש וצירושלמי פריך ומשני
רישא רבי יוסי זר' יהודה היא:

מעראין מדובן. ראוהו עומד על
הדוכן עם הלויים אין
כריך לצדוק אחריו לא להשיאו מיוחסת
וליתן לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפני דבר זה לא הרגילו עבדים
לעמוד שם כך פירש צקונטרס משמע
שרושה לומר דפליגי בהכי דמר סבר
אין להעמיד עבדים לדוכן דחיישינן
שמא יעלוס ליוחסין ולמעשר ומר סבר
לא חיישינן למעשר אצל חיישינן
ליוחסין ומר סבר אף ליוחסין לא
חיישינן ואין לשון משמע כך דקאמר
והכא צהא קא מופלגי מר סבר הכי
הוה מעשה ומי"ס הכי הוה מעשה
משמע שהמעשר (פי' אין תלוי בהעלאה
אלא העלאה תלויה במעשר) דמר סבר
הכי הוה מעשה שהלויים היו צדיקים
צכלי שיר ומר סבר עבדים היו
צדיקים יותר מן הכל והעמידום ומיהו
פרק שני דערכין (דף יא. וש) משמע
כפירש הקונטרס דגרס והכא צמעלין
מדוכן למעשרות וליוחסין קמיפלגי
ומיהו גס לפי מה שפירשתי שם
יש לישב:

למחצצרים ולמשוררים. והכא
לא כתיבי כלים
וחלוצרות לא כלי שיר וינהו שם
לתקיעות התמידין והמסופין כך פירש
צקונ' ומימ' קרא גופיה כחצו צכלי שיר
דקרא הכי כתיב צדצדי הימים (ג' ה')
גבי שלמה כחצו למחצצרים ולמשוררים
להשמיע קול אחד להלל ולהודות לה'
וכהרים קול חלוצרות וצמלמלים
וצכלי השיר וצהלל לה' כי טוב כי לעולם
סעדו וי"ל דדייק מדחלקס לז' הילוליס
דמעיקרא כתיב גבי שירה צפה
להשמיע קול אחד להלל להודות לה'
ולצטרף הכי כתיב גבי כלי השיר וצהלל
לה' שמע מיניה לעיקר שירה צפה
וכלי השיר לצסומי קלא:

מבבא'מכנסיה'בסומוהי'יני'הן.
תימה דלא חשיב נמי
(ט) כמות שגם היא הימה של שש:
שעריהן'ה'היום'עומד'בש'
שיר. לשמחת צית
השואבה אצל דוכן לשיר דקרנן אצל
המוצא היה כן פירש צקונט' וצמס'
גדות (פ"ב מ"ו) תנן ומיימי לה צפיק
דיומא (דף ע"ו). ראצ"י אומר מעלה
הימה שם גבוהה אמה ודוכן נתון
עליה אותה מעלה הימה צין עורת
ישראל לעזרת כהנים:
קרא

עבדי כהנים היו. [משנה]
במוסכת ערכין היא על אוחזי כלי שיר
משפחה בית הפגרים ומשפחה בית
ומאמאום היו. זה שם מקומם: **ומשיאין** לכהונה.
ישראל מיוחסין היו
שנשיהם אלמנות וצנותם ראויות
ליניא לכהנים: לויים היו. אצל
ישראלים פסולין לכך: **מעלין מדוכן.**
הראוהו עומד על הדוכן עם הלויים א"ל
לצדוק אחריו לא להשיאו מיוחסת ולא
לתת לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפני דבר זה לא הרגילו להעמיד שם
כי אם לויים כדי שלא יעשו בהם צני
לצדוק אחריו לא להשיאו מיוחסת ולא
לתת לו מעשר ראשון דודאי לוי הוא
שמפני דבר זה לא הרגילו להעמיד שם
עבדים: **אצל לא למעשרות.** שלא
נזהרו מלהעמיד שם ישראל: **ומאן**
דאמר עבדים היו. קסבר אין סומכין
על הדוכן מלצדוק אחריו להעלותן
ליוחסין הלכך לא נזהרו על כך: **ור'**
ירמיה אמר כו'. לעיל ג:] קאי אפלוגתא
דרבי יוסי ברבי יהודה ורבנן ופליגי
דלרבי יוסף: הכי גרסינן דרבי יוסי
סבר שמה יסירה נמי דוחה שבת.
האילו ושמחת מנוה היא וצחליל אין
איסור מלאכה אלא צבות צעלמא:

סוכתא דרב יוסף. דלמר מודה ר'
יוסי צשיר של שואבה ללא ידחה:
אצל צשיר של קרבן דוחה כו'. האי
לשון קושיא וצעיל הוא כלומר חזינן
הכא דצשל שואבה פליגי ואיכא למידק
הא צשל קרבן מודו רבנן דחיי: **נימא**
סווי סוכתא דרב יוסף. נמי צהא
דלמר לעיל צשל קרבן פליגי והכא
דייקינן דמודו רבנן ציה והיא סוכתא
צמרתה צשל שואבה הוי מיוצמיה
מדרבי יוסי וצשל קרבן הוי מיוצמיה
מדרבנן: **והוא הדין לקרבן.** ומלרבנן
לא תוצמיה: **והא קמני מפסינן** והוה
חליל כו'. ל"ג והא עלה קמני אלא
והא **סוכתא דרב יוסף.** נמי צהא
דשמעינן להו צדשואבה ללא דמי
וקמני זהו למעוטי דקרנן אלמא צשל
קרנן מודו: **החל שיר ה' וחלוצרות**
ועל ידי כלי דוד. אלמא כלי דוד שיר
ה' קרי ליה: **למחצצרים ולמשוררים.**
והכא לא כתיב כלים וחלוצרות לאו
כלי שיר וינהו שחן לתקיעות התמידין
והמסופין: **בתנאי' יורדין לעזרת**
נשים. כהנים ולויים יורדין מעזרת
ישראל שהיא גבוהה לעזרת נשים
שלמטה הימה צשיפוע ההר: **ומסקינן**
שם סיקון גדול. מפרש צגמרא ג'ע"ג]:
וארבעה ספלים של זהב צראשיהן.
צראש כל מנוהה ומנוהה: **ילדים.**
צחורים וצדידיהם כדי שזנו ועוליס כל
אחד צסולמו: **מבבא'מכנסיה'בסומוהי'יני'הן**
ומהמיינין היו מפקיעין. ממכנסי
צגדי השדר שהיו משל צבור ומאצנטיהם
הישנים מפקיעין קורעין לעשות
פחילות: **שלא היסה מחירה מאור צית**
השואבה. לפי שהמנורות גבוהין
חמשים אמה (ו) והר הצית צגוה
והאורה וצרתה צכל העיר וצותל
מנרתי שהוה לסוף עזרת נשים היה
נמוך כדלמרינן צבדר יומא (דף ע"ו).
והמנורות עולין למעלה הימנה:
צאצוקות

גליון הש"ס
נמרא לימא תהוי
תיובתא דר"י בתרתי.
קעון זה לעיל דף ד ע"ב
תשי"ג:

מוסף רש"י
עבדי כהנים היו. אומס
המכס חליל (ערכין)
שהיו משיאין
לכהונה. כהנים היו
ושאין ננומיס ישראלים
מיוחסין היו (שם). מבבא'מכנסיה'בסומוהי'יני'הן
מכנסי כהנים. ממכנסי
כהנים הללוים (שם)
מפקיעין. לשון
קריעה וצמא (בב). צממת
ועשין פחילות צממת
צית שואבה שאי צצורה
נשים (שבח כ"א).

(א) [ג"ל דתנן, (ג) ערכין
י. א. (א) [שם י"א, (ד) ענינה
כו. (לעיל כ: ושם סגמין,
(ה) [שם ערכין ע"ש,
(ו) שבת כ"א. יומא
כ"ג, (ז) [לקמן צ"ב:
(ח) כ"א: שהמעשה,
צמעשה, (ט) [ש"ע דלא
הקשו גס ממלגת עשין
צמו"ט שעתה דבר זה
צמיהה,

תורה אור השלם

1. ויאמר חזקיהו
להעלות העולה להמנוח
ובעת החל העולה החל
שיר ה' והחצוצרות ועל
ידי כלי דוד מלך
ישראל:
דברי הימים ב ה כו
2. ויהי כאשר למחצצרים
ולמשוררים להשמיע
קול אחד להלל ולהודות
לה' ובהרים קול
בחצוצרות ובמצללות
ובכלי השיר ובהלל לה'
כי טוב כי לעולם חסדו
והבית מלא עון בית ה'
דברי הימים ב ה יג

הגהות הב"ח

(א) במשנה אמרו כל מי
שלא ראה שמחת וכו' כדים
של שמן של מהא:

גליון הש"ס

נמרא לימא תהוי
תיובתא דר"י בתרתי.
קעון זה לעיל דף ד ע"ב
תשי"ג:

מוסף רש"י

עבדי כהנים היו. אומס
המכס חליל (ערכין)
שהיו משיאין
לכהונה. כהנים היו
ושאין ננומיס ישראלים
מיוחסין היו (שם). מבבא'מכנסיה'בסומוהי'יני'הן
מכנסי כהנים. ממכנסי
כהנים הללוים (שם)
מפקיעין. לשון
קריעה וצמא (בב). צממת
ועשין פחילות צממת
צית שואבה שאי צצורה
נשים (שבח כ"א).

(א) חקר כהן ג"ל וארז נמי
הא כתיב ואמר חזקיהו וכו'
הכי קאמר וכו'.

ה' בפה על ידי כלי דוד מלך ישראל לבסומו קלא ואידך נמי הא כתיב ויהי
כאחד למחצצרים ולמשוררים הכי קאמר משוררים דומיא דמחצצרים מה
מחצצרים בכלי אף משוררים בכלי: **בתנאי'** (ב) מי שלא ראה שמחת בית
השואבה לא ראה שמחה מימיו ובמוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו
לעזרת נשים ומתקנין שם תיקון גדול מנורות של זהב היו שם וארבעה
ספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים
מפירחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל
וספל י'מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין
לא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה חסידים ואנשי מעשה היו מוקדין בפניהם
באבוקות